

15 januari 2021
Michael E. Ruane

De hachelijkste inauguratie

Lincolns eerste inauguratie verliep onder de dreiging van ontvoering, moord en milities

De eerste inauguratie van Lincoln in 1861 was de meest hachelijke in de geschiedenis van het land

De ceremonie van 1861 werd gehouden aan de oostkant van het Capitool, waar vorige week bendes het Congres bedreigden en het gebouw binnendrongen.

4 Maart 1861. Abraham Lincoln stond op van zijn stoel en liep naar het spreekgestoelte in de oostelijke portiek van het Capitool. Hij haalde zijn toespraak uit de borstzak van zijn jas en zette langzaam zijn bril met metalen montuur op.

Terwijl hij daar blootshoofds stond, spreidde zich voor hem een menigte van 30.000 mensen uit - de grootste inauguratie-menigte die de stad ooit had gezien en één met veel Afro-Amerikanen, die wettelijk gezien geen toegang hadden tot het terrein, tenzij ze "dienstactiviteiten" verrichtten.

Maar onder het platform had het leger artillerie opgesteld. Sluipschutters keken toe vanaf daken en ramen, en Lincoln werd bewaakt door infanterie en cavalerie tijdens zijn rit door de straten naar het Capitool.

Velen wilden hem dood.

"Daar gaat die aap uit Illinois, de vervloekte abolitionist", hoorde men een vrouw in de menigte zeggen. "Maar hij zal nooit levend terugkomen."

Terwijl een gespannen Washington aankijkt tegen de inauguratie van president-elect Joe Biden op woensdag 20 januari te midden van apocalyptische rechtse dreigingen en een massale militaire lockdown, zeggen historici dat de inauguratie van Lincoln in 1861 echt de meest gevaarlijke was in het leven van het land. "Verreweg," zei Lincoln-historicus Harold Holzer.

Sinds zijn verkiezing in november 1860 (met 40 procent van de stemmen) waren er eindeloze berichten over complotten om hem te ontvoeren of te vermoorden, of om naar Washington te marcheren en de regering in handen te nemen, volgens verslagen van Holzer en collega-historicus Ted Widmer.

Eén vermeend complot riep op tot de inname van de stad en het stadarchief, en tot een actie om de opstandelingen in het buitenland te laten erkennen als "de Verenigde Staten van Amerika".

"De regering van het volk hing aan een dunne draad", schreef Widmer.

Wat Lincoln betreft, iemand had een bom in een van zijn treinwagons geplaatst. Hij had ter bescherming een pistool en een mes aangeboden gekregen - hij weigerde. En hij moest via het vijandige Baltimore naar Washington worden gesmokkeld als een 'pakket' in een geheime trein onder de codenaam 'Nuts'.

Het land kookte over de kwestie van slavernij, die Lincoln en velen in het noorden zouden proberen te beëindigen, en die de meesten in het zuiden zich voornamen koste wat het kost te handhaven.

Zeven staten hadden zich al afgescheiden van de Unie om een 'alternatieve' regering op de been te brengen.

En er waren er heel wat die meenden dat zijn inauguratie op de trappen van het Capitool het perfecte toneel zou zijn voor een moord, zo schreef Widmer in zijn boek *"Lincoln op de drempel: dertien dagen naar Washington."*

Horace Greeley, uitgever van *The New York Tribune*, zat tijdens de ceremonie achter Lincoln, "verwachtend op elk moment de knal van een geweer te horen." Maar 'zijn uur was nog niet gekomen', herinnerde Greeley zich. De tragedie zou zich pas vier jaar later voltrekken.

De legerofficier die verantwoordelijk was voor de beveiliging, de ouder wordende generaal Winfield Scott, noemde het 'de meest kritieke en gevaarlijke gebeurtenis waarmee ik ooit betrokken ben geweest'. Scott, die 74 was, had volgens sommigen zelf ook doodsbedreigingen ontvangen. Maar met zijn 1,8 meter en zijn 50 jaar in het leger verklaarde hij over zijn artillerie: "Als een van de heren uit Maryland of Virginia die zo bedreigend en lastig zijn geworden, zijn hoofd laat zien of zelfs maar een vinger durft uit te steken, dan schiet ik ze naar de hel."

De ceremonie op 4 maart 1861 vond plaats in dezelfde *East Portico*, waar een deel van de rechtse menigte, daartoe aangezet door president Trump, vorige week het Capitool bestormde en leden van het Congres terroriseerde.

De menigte stormde daar de hoofdtrappen op en vierde zijn overwinning onder de drie meter hoge marmeren figuren 'Amerika', 'gerechtigheid' en 'hoop' in het architectonische fronton boven de centrale ingang met de titel 'Genie van Amerika'. De figuren zijn reproducties van de originelen, die er waren toen Lincoln sprak.

Figuren in het fronton van het Capitool

En terwijl de relschoppers van 6 januari de huidige wetgevers bedreigden, was het Abraham Lincoln die in 1861 "meer haat had opgewekt dan wie dan ook in de Amerikaanse geschiedenis", schreef Widmer.

Die haat zou nauwelijks zes weken later in de burgeroorlog losbarsten en uiteindelijk de levens eisen van Lincoln en ongeveer 750.000 Amerikanen - ongeveer 2,4 procent van een bevolking van 31 miljoen op dat moment. Omgerekend in het percentage van de huidige bevolking van 328 miljoen zou dat gelijk zijn aan de dood van ongeveer 7 miljoen mensen.

Toen hij die maandag 160 jaar geleden zijn bril opstelde, had hij net een 13-daagse, ruim 3000 km lange treinreis gemaakt langs vele steden, vanuit zijn huis in Springfield, Illinois. Daar had hij zijn supporters verteld dat hij niet wist wanneer, en óf "Ik zal terugkeren."

Lincoln vertrekt uit Springfield op 11 februari 1861

Nog voordat hij vertrok, kwam het bericht dat huurmoordenaars hem opwachtten in Baltimore, een stad die bekend staat als 'mafia-stad' vanwege zijn gewelddadige straatbendes, en een plaats waar vier jaar eerder op verkiezingsdag 30 mensen waren vermoord.

De veiligheidsmensen van Lincoln vernamen later de details van een vermeend complot van huurmoordenaars die hem daar zouden overvallen, een afleidingsmaneuver zouden uitvoeren en hem vermoorden.

Maar dat was tegen het einde van de reis. Sommigen in zijn omgeving dachten dat de problemen eerder zouden opdagen, op 13 februari, terwijl hij in Cincinnati was, de dag dat de stemmen voor de presidentsverkiezingen werden geteld in het Capitool in Washington. "Sinds Lincolns overwinning in november deden geruchten de ronde in Washington dat de hertelling het Zuiden een kans bood om de verkiezingen ongedaan te maken", schreef Widmer.

"Door parlementaire manoeuvres, of door behendige ingrepen is het misschien mogelijk om te verklaren dat de telling fout was en zo Lincolns verkiezing weer op punt nul te zetten", schreef hij. "En zo zou een meer acceptabel resultaat kunnen worden gevonden."

Net voordat zijn trein Cincinnati verliet, werd een onbewaakte reistas gevonden in het rijtuig van Lincoln. Binnenin zat een tijdbom die na 15 minuten zou ontploffen, schreef Widmer. Naar verluidt had die het rijtuig en alle inzittenden kunnen vernietigen.

Van Cincinnati ging de trein verder langs vele plaatsen, waaronder Pittsburgh, Cleveland, Buffalo, Albany, N.Y., Philadelphia en Harrisburg. Grote feestelijke menigten en vips begroetten hem onderweg met gejuich, orkestjes en vuurwerk.

Maar toen kwam Baltimore, de laatste halte voor Washington. Vanwege het gevaar was Lincolns route naar Baltimore in het geheim veranderd, aldus Widmer. Het oorspronkelijke plan was dat Lincoln vanuit Harrisburg naar het station Calvert Street zou komen. Maar speurders kwamen erachter dat vermeende huurmoordenaars van plan waren hem in een hinderlaag te lokken toen hij daar uit de trein stapte.

Daarom werd Lincoln in plaats daarvan van Harrisburg terug naar Philadelphia gebracht. En midden in de nacht werd hij incognito op een gewone passagierstrein geplaatst die aankwam op het station van President Street in Baltimore, schreef Widmer.

Maar dat leverde een ander probleem op. Vanwege beperkingen op locomotieven in de stad, moesten de treinstellen van President Street door paarden worden getrokken door vele blokken rond Inner Harbor naar het Station van Camden Street. Daar werden ze vastgemaakt aan locomotieven die hen in zuidelijke richting naar Washington zouden brengen. Maar die langzame tocht met de paarden was een gevaar.

Na de officiële stop in Harrisburg op 22 februari, veranderde Lincoln van kleren. Hij zette een zachte wollen muts op en deed een oude jas aan, in een poging zijn slungelige lijf van 1,8 meter te camoufleren. Hij dacht dat het werkte. "Ik was niet dezelfde man," zei hij. Hij stapte met assistenten in een rijtuig en haastte zich naar het station. Hij stapte aan boord van een treintje, met de lichten uit, en reed naar Philadelphia, 160 kilometer naar het oosten. Alle andere treinen waren omgeleid. Een rechercheur telegrafeerde vooruit: "*The Nuts* zijn om zes uur vertrokken."

"De zending" bereikte Philadelphia om 22.03 uur, en net voor middernacht werd hij in de laatste trein naar het zuiden gesmokkeld, in een privéslaapwagen. Om 15.30 uur bereikten ze Baltimore. De locomotief werd afgekoppeld en de paarden werden ingespannen.

"De straten waren doodstil toen de paarden Lincolns wagon, als een lijkwagen, door de donkere straten trokken", schreef Widmer. Maar de overtocht verliep zonder problemen. De trein naar het zuiden vertrok om 4 uur 's ochtends en arriveerde twee uur later in Washington.

Maar toen hij uit de trein stapte, keek een geheimzinnig uitzierende man vanachter een pilaar toe. Toen Lincoln langskwam, nog half vermomd, stak de man zijn hand uit en greep hem bij zijn schouder. "Abe, mij kun je dat niet lappen," zei hij. Een assistent van Lincoln, de rechercheur Allan Pinkerton, gaf de man een ellenboogstoot en maakte zich klaar om naar hem uit te halen.

Maar Lincoln greep Pinkertons arm. "Sla hem niet, Allan, sla hem niet!" Lincoln schreeuwde het uit. "Dat is mijn vriend Washburne - herken je hem niet?" Het was Elihu B. Washburne, een congreslid uit Illinois en een oude vriend en bondgenoot die zich zorgen maakte over de veiligheid van Lincoln en hem op het station was komen opwachten. Niemand anders merkte het voorval.

Negen dagen later stond Lincoln voor de menigte om geïnaugureerd te worden.

'Medeburgers van de Verenigde Staten', begon hij, met de nadruk op het woord 'verenigd'. "Een ontwrichting van de Federale Unie was tot nu toe alleen een dreiging, maar nu is er een angstaanjagende poging om ze uit te voeren", zei hij. "Ik ben van mening dat ... de Unie van deze staten eeuwigdurend is."

"In jullie handen, ontevreden landgenoten, en niet in de mijne, ligt de zwaarwichtige kwestie van een burgeroorlog", zei hij. "Jullie hebben geen eed die tot in de hemel is gebonden om

deze regering te gronde te richten. Ik van mijn kant zal mij houden aan de allerplechtigste eed om haar te behouden, beschermen en verdedigen."

'We mogen geen vijanden zijn', zei hij. "Hoewel passie misschien tot spanningen leidt, mag ze onze banden van genegenheid niet verbreken. De wonderlijke banden der herinnering, die gaan van elk slagveld en van elk graf van een patriot tot aan elk levend hart en elke haardstede in dit uitgestrekte land, zullen het koor van de Unie nog doen aanzwellen, wanneer ze opnieuw worden beroerd - wat zeker zal gebeuren - door de betere engelen in onze natuur."

Lincoln staat beschermd opgesteld bij zijn eerste inauguratie in 1861